

ΟΙ
ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΙ

ΚΑΙ

Ο ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΟΤΟΣ
(AMBROISE FIRMIN DIDOT)

ΥΠΟ

ΒΑΛΕΡΘΕΡΙΟΥ ΘΩΜΑ.

ΜΕΤΑΤΥΠΩΣΙΣ « ΠΑΝΘΗΣ »

ΕΝ ΣΥΡΩ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΦΡΕΡΗ.

1877.

3012

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Α. Π. ΠΑΠΑΝΔΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ

ΣΙΔ Α9F8

46

ΟΙ
ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΙ

ΚΑΙ

Ο ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΟΤΟΣ
(AMBROISE FIRMIN DIDOT)

ΥΠΟ

ΕΛΕΓΓΟΜΕΝΟΥ ΟΩΜΑ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Μετατύπωση ΠΑΝΟΠΗΣ:

ΕΝ ΣΥΡΩ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΦΡΕΡΗ:

1877.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

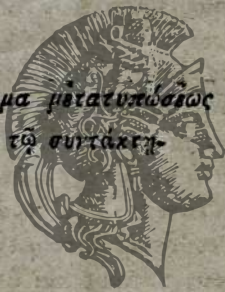
ΕΙΔΗΣΙΣ.

Ἀναγγείλας τὴν προσεχῆ δημοσίευσιν τῆς βιογραφίας τοῦ αἰοδίμου φιλέλληνος καὶ δεινοῦ Ἑλληνιστοῦ Ἀμβροσίου Φιρμίμου Διδότου εἶχον καὶ ἔχω ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ φιλόμουσοι Ἕλληνες θέλουσι συνδράμει εἰς τοῦτο ἀποτιόντες οὕτω φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν τοσοῦτον ὑπὲρ Ἑλλάδος ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐργασθέντα γάλλον. Τοὺς βίους τῶν ἀνδρῶν τούτων μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἡμετέρων οφείλομεν οἷόν τε ἀκριβέστερον νὰ γράφωμεν, διότι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ὑπ' οὐδενὸς κινούμενοι συμφέροντος ὑπέστησαν τοσοῦτους κόπους καὶ ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς γηραιᾶς Ἑλλάδος.

Τὸ προεκδοθὲν τοῦ Βρουνὲ δὲ Πρέλ βιογράφημα, οὗτινος συνέχεια εἶναι τὸ ἀγγελλόμενον πωλεῖται ἐν Σύρῳ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ἑφημερίδος «Πανόπης» καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῶν Ἀδελφῶν Δεπάστα ἀντὶ ἡμίσεως φράγκου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΘΩΜΑΣ.

Πᾶν δικαίωμα μεταβιβάζεται τῆς διατριβῆς ταύτης
ἐπιφυλάσσεται τῷ συγγραφεύῃ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ
ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΙ

Κ Α Ι

Ο ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΟΤΟΣ

ὑπὸ ΕΛΕΓΘΕΡΙΟΥ ΘΩΜΑ.

Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου τὰ ἑλληνικὰ γράμματα εἰλ-
κυσαν τὴν προσοχὴν πολλῶν Γαλλῶν σοφῶν. Τὸ ἔνδοξον
παρελθὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἀλγεῖνη θέσις ἐν ἣ κατό-
πιν περιήλθε, προσῆλθον ἐπεδράσαν ἐπ' αὐτῶν, ὥστε
παρεδόθησαν εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἐμβριθῆ μελέτην τῆς
ἱστορίας αὐτῆς. Ἰδίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκοντα-
ετηρίδα ἢ πρὸς τὴν Ἑλλάδα συμπάθεια αὐτῶν ἠύξησε,
πολλοὶ δὲ διακεκριμένοι τῆς Γαλλίας ἄνδρες εἰργάστη-
σαν ὅπως ἐνισχύσωσι τὰς ἑλληνικὰς σπουδὰς. Ἡ εἰς
πολλὰς τῆς Γαλλίας χώρας εἰσαγωγὴ τῆς διδασκαλίας
τῆς Ἑλληνικῆς, (1) ἢ ἐν Ἀθήναις Γαλλικὴ σχολὴ ἢ
συστάσα μὲν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ Φιλίππου τῆ προτάσει
τοῦ ὑπουργοῦ de Salavandy, γυν δὲ τῆ προστασία τῆς
Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας εὐδοκί-
μως ἐργαζομένη, ἢ ἐν Παρισίοις ἀπὸ ὀκταετίας ὑφιστα-
μένη ἑταιρία πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν
καὶ ἡ πληθὺς τῶν περὶ Ἑλλάδος καὶ Ἑλλήνων σπου-

(1) Βλεπ. περὶ τούτου καὶ ἰδίᾳ τῆς διδασκαλίας τῆς
νεοελληνικῆς τὴν *Revue Politique et Litteraire* τοῦ
1874 φολ. 34 καὶ τὸ ἡμέτερον περὶ Βροννὲ πονημάτιον.

δαιοτάτων γαλλικῶν συγγραμμάτων (1) τρανῶς μαρτυροῦσι τοὺς ἀκαμάτους πλείστον Γάλλων ἀγῶνας ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε τὰ ὀνόματα πολλῶν τούτων πρὸς οὓς ἡ Ἑλλάς μεγάλην ὀφείλει εὐγνωμοσύνην, νῦν δὲ πρόκειται νὰ βιογραφήσωμεν τὸν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τελευτήσαντα Ἀμβρόσιον Φιρμίνιον Διδότον, οὗτινος τὸ ὄνομα μεγάλως συνδέεται μετὰ τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπὸ νεωτάτης ἡλικίας συναστραφεὶς μετὰ τῶν Ἑλληνιστῶν καὶ τῶν ἐν Παρισίοις τότε εὐρισκομένων Ἑλλήνων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Κοραῆ, οἵτινες ἐνεφύτευσαν αὐτῷ τὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἑλληνικὰς μούσας ἔρωτα, ἠγάπησε περιπαθῶς αὐτὴν καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ αὐτῆς. Τὰ σπουδαιότατα αὐτοῦ περὶ Ἑλλάδος συγγράμματα μαρτυροῦσι τρανῶστα τὸν φιλελληνισμὸν αὐτοῦ, τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἀναφερόμενα ὑπὲρ αὐτῆς ἔργα τοῦ δικακρομένου τούτου Ἑλληνιστοῦ σαφέστατα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἠγάπησεν αὐτὴν ἴσα τῇ φύσει. Καὶ πολλοὶ ἕτεροι τῶν ἐν Παρισίοις Ἑλληνιστῶν σπουδαιότητας παρέσχον καὶ παρέχουσιν ὑπηρεσίας τῇ Ἑλλάδι, ὡς ἤδη εἶπομεν ἄλλαχού, ἀλλ' ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ζήσας καὶ συναστραφεὶς μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπ' οὐκ ὀλίγον χρόνον, μελετήσας δὲ ἐμβριθέστερον τὸν τόπον, τὴν γῆν, τὰ ἔθιμα καὶ ἰδίᾳ τὴν κατάστασιν ἐν ἣ εὐρίσκατο τότε ἡ τληπαθὴς Ἑλλάς, τοσοῦτον συνεπάθησε πρὸς αὐτὴν, ὥστε ὁμιλῶν περὶ αὐτῆς ὁμιλεῖ ὡσεὶ περὶ τῆς ἰδίας πατρίδος.

Ὁ Ἀμβρόσιος Φιρμίνιος Διδότος ἀνῆκεν εἰς ἀρχαίαν παρισινήν οἰκογένειαν. Ἡ Μαρία Διδότου θυγάτηρ τοῦ εἰρηνοῦ τοῦ Διδότου, ἐμπόρου ἐν Παρισίοις, συνεζεύχθη τῷ

(1) Περὶ τούτων ἔγραψε σπουδαιότατην ἐκθεσιν ὁ σὺ γὰρ Ἑλληνιστὴς κ. Αἰμύλιος Ἐγγερ, ἧς μετάφρασις ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίῳ κ. I. Βαλέττα ἐδημοσιεύθη, ἐν τῷ Ἑθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1869.

1698 μετὰ τοῦ Jean - Luc - Nyon, ἡγέτου ἀρχαιστάτου βιβλιοπωλικοῦ οἴκου. Ἀλλὰ κυρίως πατήρ τοῦ οἴκου τῶν Διδότων ὑπῆρξεν ὁ Φραγκίσκος, γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1689 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1759, υἱὸς τοῦ προρρηθέντος Διονυσίου Διδότου. Υἱὸς αὐτοῦ ἦν ὁ Φραγκίσκος Ἀμβρόσιος Διδότος, γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1720 ἀποθανὼν δὲ τῷ 1804· οὗτος ἐξέλασεν ἐπιτυχῶς τυπογραφικὸν ἐπάγγελμα, ἐκδοὺς ἅπαντα τὰ συγγράμματα τοῦ φίλου αὐτοῦ ἀββᾶ Prévost, ἐν οἷς καὶ τὴν γενικὴν ἱστορίαν τῶν περιηγητήσεων ἐν 20 τόμοις (εἰς 4ον μετὰ γεωγραφικῶν χαρτῶν καὶ εἰκόνων). Ἄσας ὁ βίος αὐτοῦ εἶναι ἱστορία τῶν προόδων τῆς τυπογραφικῆς τέχνης, ἐκ δὲ τοῦ τυπογραφείου αὐτοῦ ἐξῆλθον πολυπληθῆ συγγράμματα, ἐν οἷς καὶ ἡ ἐκ 32 τόμων συλλογὴ, περιέχουσα ἅπαντα τὰ πρὸς παιδαγωγίαν ἀπαιτούμενα ἔργα, ἧς τὴν δημοσίευσιν ἐπεσφότισεν αὐτῷ ὁ Λουδοβίκος XVI γάρον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Μία τῶν θυγατέρων τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Φραγκίσκου Πέτρου συνεζεύχθη τὸν Bernardin de Saint-Pierre, τὸν γνωστὸν συγγραφεὴ τοῦ μυθιστορημάτος «ὁ Παῦλος καὶ ἡ Βιργινία».

Ὁ Πέτρος Διδότος ἦτο βιβλιοπώλης τῷ 1785, ἐν δὲ τῷ τυπογραφείῳ διεδέξατο τὴν πατέρα αὐτοῦ τῷ 1789. Διακριθεὶς ὡς ποιητῆς καὶ συγγραφεὺς ἀνέλαβε τῷ 1795 ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολιτικῶν θορύβων μέγα ἔργον, δημοσιεύσας συλλογὴν τῶν μεγαλειτέρων γάλλων καὶ ξένων συγγραφέων, κεκοσμημένην δι' ἄρθρων τῶν περιφημοτέρων συγγράφων αὐτοῦ ἀνδρῶν. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰούλιος Διδότος, γεννηθεὶς τῇ 5 Αὐγούστου 1794 καὶ ἀποθανὼν τὴν 18 Μαΐου 1871, ἐξέδωκε τὴν Συλλογὴν τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν τοῦ Βοασσονάδ.

Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φιρμιῆνος Διδότος, γεννηθεὶς τῷ 1764 ἐν Παρισίοις, διεκρίθη ἐπίσης διὰ τὸν πρὸς τὰ γράμματα αὐτοῦ ἔρωτα καὶ τὰς τυπογραφικὰς πρό-

δους ἀνεκάλυψε τὴν στερεοτυπίαν, καὶ ὡς καλὸς ἑλληνοστῆς μετέφρασεν ἐμμέτρως εἰς τὴν γαλλικὴν τὰ Εἰδύλλια τοῦ Θεοκρίτου καὶ τὰ ἄσματα τοῦ Τυρταίου. Περιηγήθεις τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν καὶ Ἑλλάδα, ἀνεδείχθη μέλος τοῦ κοινοβουλίου καὶ κατόπιν τυπογράφος τοῦ βασιλείως καὶ τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας.

Υἱὸς τοῦ Φιρμίνου Διδότου ἦν ὁ Ἀμβρόσιος, γεννηθεὶς τὴν 7 δεκεμβρίου 1790 ἐν Παρισίοις. Βίσαρχεὺς εἰς τὰς πρὸς τελειάν αὐτοῦ ἐκπαίδευσιν ἀναγκαίαις σχολὰς, ἐσχετίσθη νέος ἔτι μετ' ἐπιστήμων προσώπων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Βοασσονᾶδ, ὅστις ἐνεφύτευσε αὐτῷ τὸν πρὸς τὰς ἑλληνικὰς σπουδὰς ἔρωτα. Ὁ ἔρωσ οὗτος ἀνεπτύχθη διὰ τῆς συναναστροφῆς μεθ' ἑτέρων ἑλληνοστῶν καὶ ἰδία τοῦ πολλοῦ Κοραῆ, ὑπὸ τὴν παιδαγωγικὴν τοῦ ὁποίου διεύθυνσιν ἔθηκεν αὐτὸν ὁ πατήρ του. Ὁ Κοραῆς, εἰ καὶ πτωχὸς, δὲν ἐδέξατο χεῖρα, πρὸς τοῦτο ἐπέμψεν αὐτῷ τὴν παρατιθεμένην ἐπιστολήν, ἣν μετ' εὐλαβείας ἔτηρει ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτοῦ ὁ εὐγνώμων μαθητής.

Κύριε,

Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσητε ἐὰν δὲν ἀπεκρίθην εἰς τὴν αἰτησίαν σας, ἣ ὁποία ἤξιζε νὰ ἐπιφέρῃ εἰς ἐμὲ ἐπιροὴν, τῆς ὁποίας ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα.

Μεγάλην εὐχαρίστησιν αἰσθάνομαι, διότι ὁ υἱὸς σας ἔργεται καθ' ἑκάστην πρὸς ἐμὲ ἐκτὸς τῶν παρασκευῶν καὶ κυριακῶν, τὸν μὲν χειμῶνα ἀπὸ τὴν δεκάτην ἕως τὴν μεσημβρίαν, τὰ δὲ ἔαρ ἀπὸ τὴν ἐβδόμην ἕως τὴν ἐνδεκάτην, ἐπιθυμῶν νὰ τὸν κρατῶ μερικὰς ὥρας ἀκόμη ἐὰν ἦναι ἀνάγκη καὶ ἐὰν ἔχη εὐχαρίστησιν.

Καταβεβλημένος ἀπὸ τὴν ἐργασίαν ἀρκοῦμαι μὲ τὴν ἐξοικονόμησιν ὀλίγου χρόνου, τὸν ὁποῖον μὲ ἐπιτρέπει ἡ ὑγεία μου νὰ μεταχειρισθῶ. Αἰσθάνομαι, πρό τινων ἐτῶν, τὴν ἀνάγκην ἐνὸς βοηθοῦ καὶ ἐνθυμεῖσθε βέβαια τὸν νέον, τὸν ὁποῖον ἔφερα μίαν ἢ δύο φορὰς εἰς τὴν

οἰκίαν σας πρὸ τριῶν ἐτῶν, καὶ τὸν ὁποῖον ἀνέτρεφα μὲ ἐδικά μου ἐξοδα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν ἀναδείξω καλὸν Ἕλληνα, ἄξιον νὰ μὲ βοηθῇ. Κατὰ δυστυχίαν ἔχασα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐξώδευσα δι' αὐτὸν χωρὶς διόλου νὰ ὠφεληθῶ. Ἀπὸ τινος καιροῦ προσπαθῶ νὰ εὔρω κανένα ἄλλον· τοῦτο δὲν τὸ ἐπέτυχα ἀκόμη ἴσως ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς προσοχῆς, τὴν ὁποίαν δεικνύω εἰς τὰς ἐρεῦνας μου, φοβούμενος μὴπως ἐκτεθῶ καὶ δευτέραν φοράν εἰς ἐξοδα ἀνωφελῆ.

Ἔπρεπε νὰ θεωρήσω ὡς εὐτυχίαν τόσῳ μεγάλῃ ὄσῳ καὶ ἀπροσδόκητον ὅτι ἐν ᾧ ἐγὼ δὲν ἀρνοῦμαι νὰ δαπανήσω δι' ἕνα νέον, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ διδαχθῇ ἀπὸ ἐμὲ τὴν Ἑλληνικὴν, ἑσεῖς μὲ προσφέρετε ὄχι μόνον τὸν υἱὸν σας ἀλλὰ καὶ χρηματικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὸν καιρὸν τὸν ὁποῖον θὰ ἐξοδεύσω εἰς τὴν διδασκαλίαν του.

Ἐὰν θέλετε, κύριε, ἡ προσφορά σας νὰ γείνη ἀληθινὴ εὐτυχία καὶ διὰ τὸν υἱὸν σας καὶ δι' ἐμὲ πρέπει νὰ τὴν γυμνάσητε ἀπὸ κάθε εἶδος συμφέροντος. Οὔτε δίδω, οὔτε λαμβάνω χρήματα. Θὰ πληρώσω τὸν υἱὸν σας μὲ ὅλην τὴν παιδείαν μὲ τὴν ὁποίαν εἶμαι ἰκανὸς, μὲ ὅλην τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἀπολαύει ἀπὸ μέρος τῶν ἀξίων γονέων του. Ὁ νέος Διδότος θὰ πληρώσῃ ἄρκετὰ τὸν Κοραῆ ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἰδίαν εὐπείθειαν, τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὸν πατέρα του. Θὰ ὑπηρετήσῃ (ἀλλὰ πάντοτε ὡς ὑπηρετεῖ ὁ υἱὸς τὸν πατέρα) ὡς γραμματεὺς, ἔργον τόσον ὠφελιμώτατον, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἐν γένει εἰς τὸ νὰ γράφῃ ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλληνικῆς. Αὕτη εἶναι, κύριε, ἡ πρώτη συμφωνία, τὴν ὁποίαν θὰ μὲ ἐπιτρέψετε νὰ προτείνω εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς προσφοράς, τὴν ὁποίαν μὲ κάμνετε. Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ δυσαρεστήσῃ οὔτε ὑμᾶς, οὔτε τὸν υἱὸν σας. Ἡ δευτέρα καὶ τελευταία, τὴν ὁποίαν θέλω νὰ προτείνω εἶναι φυσικὴ συνέπεια τῆς πρώτης· καὶ εἰς αὐτὴν μὲ ἐγγυᾶται ἡ ἀνατροφή, τὴν ὁποίαν ἐδώκατε εἰς τὸν υἱὸν σας.

Ὅλας τὰς ἐργασίας μου, δῆλα δὴ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια γράφω εἰς τὴν εἰκίαν μου, εἴτε ἑλληνιστὶ εἴτε εἰς ἄλλας γλώσσας, πρέπει νὰ τὰ φυλάττη μυστικά· ἐπειδὴ δὲν ἀνακατατόνομαι εἰς ὅ,τι κάμνουσιν οἱ ἄλλοι, ἐπιθυμῶ ὥστε νὰ μὴ γνωρίζῃ κανεὶς ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποσον ἐνασχολοῦμαι. Θὰ ἦναι ὁ νέος Διδότος ὁ παρακαταθηκάριος ἐκεῖνων, τὰ ὅποια κάμνω, ὡς καὶ τὰ ὅποια δὲν θέλω νὰ κάμω.

Σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὀλοψύχου ὑπολήψεώς μου.

23 Μαρτίου 1808.

ΚΟΡΑΗΣ.

ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοιοῦτου ἀνδρὸς ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἀπέβη σπουδαῖος ἑλληνιστὴς καὶ φιλέλληνας, ὁ δὲ Παῦλος Κουριέρος γράφων τὴν 3 μαρτίου 1810 τῷ Φερμίνω Διδότῳ ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄλλοις: «Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τὸν υἱόν σου, οὐδεὶς ἕτερος πλειότερον κινεῖ τὴν περιέργειάν μου. Ὅλη ἡ Ἑλλάς ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ στηρίζει ἐπ' αὐτοῦ μεγάλας ἐλπίδας. Δότε μοι, παρακαλῶ, πληροφορίας περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ ὑμῶν κλπ.» Ὁ Κουριέρος, ὅστις ἐγνώρισεν αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ, ἔκρινε καλῶς περὶ αὐτοῦ.

Τῷ 1814 ἐπεσκέφθη τὴν Ἀγγλίαν, ὅπως ἰδίαις ὁμιλίαις ἴδῃ τὰς προόδους τῆς χαρτοποιΐας καὶ τυπογραφίας, ἐπιστρέψας δὲ εἰς Γαλλίαν εἰσήγαγε τὸ *presse en fronte*, ὅπερ ἐφεῦρε πρῶτος ὁ λόρδος Stanhope. Κατόπιν ἐξετέλεσε πόθον, ὃν εἶχεν ἐμφυτεύσει εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἢ μετὰ τοῦ Κοραῆ ἀναστροφή, νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑλλάδα, ἣν καὶ τοι μακρὰν ἠγάπησεν ὡς δεικνύται ἐκ τῆς παρατιθεμένης ἐπίσης ἀνεκδότου ἐπιστολῆς, ἣν ἀπηύθυνε τῷ νέῳ Διδότῳ ὁ Κοραῆς τὴν 14 Αὐγούστου 1814, ἀπαντῶν εἰς προσφορὰν, ἣν ἐποίησεν αὐτὸς διὰ τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην τῆς Χίου:

A Monsieur Didot fils.

Εὖ πράττειν! Μὲ ἐπροσφέρατε ἐκουσίως δὲν γνωρίζω ποῖον σύγγραμμα διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου. Σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ στείλητε τὸ δῶρον, ἐπειδὴ πλησιάζω νὰ τελειώσω τὸν πρόλογον τοῦ ἔκτου καὶ τελευταίου τόμου τῶν Βίων τοῦ Πλουτάρχου. Εἰς αὐτὸν ἀριθμῶ ὄλους, ὅσοι ἐνδιαφέρονται εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, θὰ δυσαρεστηθῶ δὲ πολὺ ἐὰν δὲν ὑπάρχη τὸ ὄνομά σας.

Σὰς ἐπιτρέπω νὰ ἀναχωρήσητε εἰς Ἀγγλίαν χωρὶς νὰ μὲ ἴδετε.

Ὁ ὡς τέκνον ἀγαπῶν σας

ΚΟΡΑΪΣ.

Πραγματικῶς τὰ προλεγόμενα τοῦ τόμου τούτου (σελ. 26) περιέχουσι τὰ ὀνόματα τῶν δωρησάντων τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Χίου: Κλαβιέρου, Θυράτου, Βοασσονᾶδ, Ἀνδρυσίου Φωμίνου Διδότου καὶ τὸν κατάλογον τῶν δωρηθέντων βιβλίων. Τῷ 1816 ὁ νέος Διδότος ἀνεχώρησεν εἰς Ἀνατολὴν, ὑπὲρ ἧς τοσοῦτον ἐφλέγετο, τὰς δ' ἐν αὐτῇ ἐντυπώσεις του ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ σπανιωτάτῳ ἥδη καταστάντι συγγράμματι αὐτοῦ, *Notes d' un voyage fait dans le Levant en 1816 et 1817 (Paris 1821)* ἀφιερωθέντι τῷ σεβαστῷ αὐτοῦ διδασκάλῳ Κοραΐ. Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς ἀξιολογητάτης ταύτης πηγῆς διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀνατολῆς ἀναφέρει τὰ αἷτια τὰ κινήσαντα πρὸς ἐπιχείρησιν τοιαύτου μακροῦ πλοῦ «Φλεγόμενος, λέγει, ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, ἣν κατοικοῦσιν ἔτι οἱ ἀπόγονοι λαοῦ, μετὰ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν πράξεων τῶν ὁποίων ἀπὸ τῆς τρυφερωτέρως μου νεότητος τοσοῦτον συνωκειώθη, διὰ τῶν φροντίδων πατρὸς διακρινομένου διὰ τε τὴν παιδείαν καὶ τὰ σπάνια αὐτοῦ πλεονεκτήματα, κατέλιπον τοὺς Παρισίους τὴν 24 μαρτίου 1816, ἀποχαιρετήσας τὸν κ. de Choiseul Gouffier ὅστις, καί

τοι προκεχωρηκυίας ηλικίας, μοι ἐξέφραζε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῆ αὐθις τὴν Ἑλλάδα. Ὁ κ. δούξ de Richelieu ἠδύοκῆσε νὰ μὲ διορίσῃ ἀκόλουθον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας, ὅπερ συνέτεινεν εἰς τὸ ν' ἀπολαύσω τὰ φερμάνια τὰ ἀναγκαῖα τῶ περιηγουμένων τοιαύτας χώρας, κυβερνωμένας ὑπὸ βαρβάρων· διότι πρέπει νὰ δώσωμεν τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς ἔθνος διὰ τὸ ὅποιον οἱ αἰῶνες παρέρχονται χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτὸ οὐδεμίαν μεταβολὴν, οὐδεμίαν βελτίωσιν».

Ὑπὸ τοιούτων ἰδεῶν φιλελληνικωτάτων ἐνεφορεῖτο ὁ νέος περιηγητὴς ἐπισκεπτόμενος τὴν Ἀνατολὴν μετὰ τοῦ σοφοῦ d' Anse de Velloison, καθ' ἣν ἐποχὴν διετέλει αὕτη ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ βαρβαρισμοῦ καὶ τῆς ἀμαθείας, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ἑλλάς ὑπέκειτο ὑπὸ τὴν τουρκικὴν ἀρχήν. Ἐπισκεπτόμενος τὰς ἑλληνικὰς πόλεις καὶ νήσους τοσούτον συνεκινεῖτο ὁ νεαρὸς φιλέλληνας, ὥστε ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐκθέσει τῆς περιηγητικῆς αὐτοῦ, ἥτις εἶναι ἀληθῶς ἐγκατοπτρισμὸς τῆς τότε καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς, ἐναπέθηκεν τὰς ζωγραφὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ. Ἐκάστη σελὶς τοῦ βιβλίου τούτου εἶναι εἰκὼν διὰ τῶν ζωρωτέρων κεχρωματισμένη χρωμάτων ἐκάστης πόλεως, ἐκάστης κώμης, ἐκάστης νήσου τῆς Ἑλλάδος. Τὰ ἐν τῷ σπουδαιοτάτῳ τούτῳ συγγράμματι περιεχόμενα εἶναι ἀμερόληπτος περιγραφή ὅσων εἶδεν ὁ φιλέλληνας Γάλλος οὐχὶ δὲ διαστραμμένη εἴτε ἐκ συμφέροντος εἴτε ἐκ κακοβουλίας, οἷα ἡ *la Grèce contemporaine* τοῦ Φαλμεράυερ τῆς Γαλλίας. Εἶναι πραγματικῶς τοιοῦτος ὁ Ἀβούτ ἢ τοῦλάχιστον τοιοῦτος θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ πᾶς ὁμοιος αὐτῷ (1), διότι ἐν τῷ μέσῳ τῶν γενικῶν ὑπὲρ

(1) Οὐδαμῶς ἐννοοῦμεν ἐνταῦθα νὰ μεμφθῶμεν τῶν γάλλων σπουδαστῶν τῶν ἀποστρεφομένων τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς, ἐχόντων ὑπ' ὄψιν τὸ τετραμμένον *Græca sunt, non leguntur*.

Ἑλλάδος εὐφημιῶν τῶν φιλελλήνων Γάλλων, οἵτινες εὐαρεστοῦνται ὀνομαζόμενοι «Ἀθηναῖοι τῆς δυτικῆς Εὐρώπης» ὕψωσε φανήν ὑβριστικὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν λιβέλλων αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Κατ' ἀρχὰς ἐπεσκέψατο τὴν Τροίαν, ἣν ἀπεθανάτισεν ὁ κάλαμος τοῦ Ὀμήρου καὶ μάλιστα ἀνεκάλυψε διάφορα κυκλώπεια οἰκοδομήματα, διαφυγόντα τὰς ἐρεῦνας τοῦ κόμητος **Choiseul-Gouffier** καὶ τοῦ **Lechevalier**. Ἐν τῇ κλασσικῇ ταύτῃ γῆ ἐν ἣ ἔθαυμάσθη ὁ ἠρωισμὸς τῶν Ἑλλήνων ἡρώων, εἶχεν ἀείποτε ὑπ' ὄψιν τὰ ἀθάνατα ἡμρικὰ ἔπη, ἅτινα ἦσαν καὶ εἶναι τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα τῶν Γάλλων καὶ Γερμανῶν Ἑλληνιστῶν. Ἀκολούθως μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν, Μικρὰν Ἀσίαν, Συρίαν, Παλαιστίνην καὶ Αἴγυπτον καὶ μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην περιοδείαν ἐπανέστρεψεν εἰς τὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ πόλιν τῶν Κυδωνιῶν, ὅπως ἐν τῷ τότε περιορισμῷ γυμνασίῳ αὐτῆς τελείωσεν τὰς σπουδὰς αὐτοῦ. Περὶ τῆς αὐτοῦ διαμονῆς τοῦ Διδότου ἀποσπῶμεν ἐκ τῶν σημειώσεων αὐτοῦ τεμάχια τινά. (1)

«Πάντοτε θέλω ἀναμνησθεσθαι μετὰ τῆς ζωηροτέρας εὐγνωμοσύνης τὴν ἐνθουσιάζουσαν ὑποδοχὴν καὶ φιλοξενίαν, ἣν μοι παρέσχον. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (τοῦ Θεοφίλου Καίρη, διδασκάλου τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ) πλήρης μεγαλοφροσύνης ὡς καὶ ἡ τοῦ Κοραῆ καὶ τῶν ἄλλων σεβασμιῶν Ἑλλήνων ἐφλέγετο ὑπὸ τῆς φιλοanthρωπίας καὶ τοῦ πρὸς τὴν ὑψηλὴν φιλοσοφίαν ἔρωτος. Ἄλλὰ μόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐτόλμα ν' ἀναπτύσσει πᾶσαν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ὑψηλὰς αὐτοῦ γνώσεις· προσεκτικῶς ἐκρυπτεν αὐτὰς ὅπως μὴ καταστρέψῃ τὰς ὑπαρχούσας προλήψεις. Ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Εὐάνθια ἦτο ἀξία νὰ τὸν ἐννοήσῃ· ὠμίλει ὀρθῶς τὴν γαλλικὴν καὶ

(1) *Ορ. καὶ τὴν ἡμετ. διατριβὴν περὶ Βενιαμὶν τοῦ Λεσβίου, διδασκάλου τῶν Κυδωνιῶν ἐν τῷ περιοδικῷ «Κόριννα» φυλ.

ἰταλικὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἐγίνωσκε καλῶς τὰ μαθηματικά καὶ ἐνησχολεῖτο μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς εἰς τὰ ὑψηλὰ μαθηματικά καὶ τὴν σπουδὴν τῶν κωνικῶν τομῶν τοῦ Νεύτωνος. Τίς ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ ἐν πόλει τῆς Ἀσίας, σχεδὸν ἀγνώστῳ, ὅτι ὑπῆρχε μικρὰ καὶ χθαμαλὴ οἰκία τοσοῦτον ἑκτακτον περικλείουσα παιδείαν;» Ὁ Διδότος διέμεινεν αὐτόθι ἐπὶ δύο μῆνας ὑπέκρινεν εἰς τοὺς κανόνας τῆς σχολῆς, τοσοῦτον δὲ ζωνρὰς ἔλαβεν ἐντυπώσεις ὥστε καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ περὶ τοῦ Ἄλδου Μανουτίου σπουδαιοτάτῳ αὐτοῦ συγγράμματι, περὶ οὗ κατωτέρω τὰ δέοντα, ἀνεμνήσθη ἑκτενῶς τούτων.

«Εὔρον, λέγει, ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ ἀποικίᾳ νέους λογίους καὶ ἀρκετοὺς μαθητὰς, οἵτινες, τῇ προτάσει ἐμοῦ κατέλιπον ἐν ταῖς συνδιαλέξεσι τὴν δημώδη ἑλληνικὴν ὅπως ἀναγεννήσωσι τὴν γλῶσσαν τοῦ Δημοσθένους καὶ Πλάτωνος. Μετὰ τοσοῦτον ἐνθουσιασμοῦ ὑπεδέξατο τὸν ὑψηλοῦς νόμον, ὥστε ἐπεξέτειναν αὐτὸν μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν δημοτικῶν ὀνομάτων Ἰωάννης, Γεώργιος, Ἰωαννῆς, Ἰλαρίων, ἅτινα μετέβαλον εἰς τὰ Ξενοφῶν, Ἀριστείδης, Θεμιστοκλῆς καὶ Ἐπαμεινώνδας. Ἴδου ὁ νόμος:

θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργου καὶ λόγου.

Ψήφισμα.

Ἐπὶ καθηγεμόνων Θεοφίλου, Γρηγορίου καὶ Εὐστρατίου, τῶν ἐν τῷ κατὰ τὰς Κυθονίας ἑλληνομουσίῳ σχολαρχούντων, ἐλαφροβλιῶνος ὀγδόῃ ἀπιόντος, οἱ ὑπογεγραμμένοι εἶπομεν· ἐπειδὴ τὴν μὲν πατρίαν ἀναλαβεῖσθαι φωνὴν, τὴν δὲ χύδην καὶ ἀγοραίαν, ὡς πάντῃ ἀνοίκειον ἡμῖν τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀπογόνοις παντὶ τῷ θυμῷ ἀπάσασθαι ἐπιμέμεθα, δέδοκται πᾶσιν ἡμῖν νόμον εἰσενεγκεῖν τόνδε, ὡσθ' ἦνίκ' ἂν συνῶμεν, ἑλληνιστὶ πάντας ἡμᾶς συνδιαλέγεσθαι καταναγκάζειν.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐπιμελεῖσθαι ἕκαστον ἡμῶν ἑλληνιστὶ ὅσον οἷόν τε συνδιαλέγεσθαι, ὅς δ' ἂν μὴ ἐθέλῃ τοῦτο, σελίδα ὀμηρικὴν ἐνώπιον ἡμῶν ἱστάμενος ἀπαγγέλλειν, ἀποτινάττω τίμημα. Οἱ ταῦτα ψηφισάμενοι. Ἄγγελῆς (Ἀλκιβιάδης), Διδότ (Ἀνάχαρσις), Ἰωαννίκιος (Ἀριστείδης), Ἰζάνος (Ἐπαμεινώνδας), Δημήτριος (Θεμιστοκλῆς), Θεοφάνης (Κλεάνθης), Δημήτριος Π. (Λεωνίδας), Δημήτριος Κ. (Μιλτιάδης), Βασίλειος (Ἀγνησίλαος), Γεώργιος (Πάτροκλος), Σαμουήλ (Νικίας), Ἰλαρίων (Ξενοφῶν), Παναγιώτης Β. (Πελοπίδας), Ἰωάννης (Περικλῆς), Λεόντιος (Φωκίων), Κωνσταντῖνος (Χαβρίας), Γεώργιος (Τιμόθεος), Γεώργιος Κ. (Νεοπτόλεμος), Χαραλάμπος (Παυσανίας), Διογένης. ΑΩΙΖ, Μεθόδιος γραφεύς.

«Οἱ νέοι περιεκύκλουν ἕνα τῶν ὑπαρχαφάντων τὸ ψήφισμα καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, αἱ δὲ διάφοροι συνδι-
λέξεις συνίσταντο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ἢ τὴν ἐπανάληψιν τῆς Ἑκάτης τοῦ Εὐριπίδου. Αἱ θύραι ἦσαν προσεκτικῶς κλεισμέναι ἐκ τοῦ φόβου μὴ ἰδῶσιν ἔξωθεν τοὺς παῖδας, οἵτινες ἦσαν ὀπλισμένοι. Τοῦτο μόνον τὸ αἷτιον ἤρκει ὅπως κλεισθῇ τὸ γυμνάσιον, καθὼς συνέβη τὸ παρελθὸν ἔτος, ὅτε οἱ Τούρκοι ἰδόντες γάλλον τινὰ μουσικὸν διδάσκοντα τοὺς μαθητὰς, ἐνόμισαν ὅτι διδάσκει αὐτοὺς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην καὶ ὑπώπτευσαν ὅτι ἐν ταῖς παιδιαῖς ταύταις ἐκρύπτοντο οἱ πρῶτοι σπινθῆρες πυρκαϊᾶς μελλούσης νὰ ἐκραγῇ. Ἐπίσης συνήρχοντο οἱ νέοι εἰς τὴν κορυφὴν μεμονωμένου λόφου, μακρὰν, ὅπως ἄσῳσι τὸν περίφημον ὕμνον τοῦ Ῥήγα «Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων».

Οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς καὶ μετὰ τὴν ἀναγώρην τοῦ Διδότου ἐτήρησαν τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῶν, ἀλλὰ κατόπιν ἔπαυσαν. Μετ' ὀλίγον ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821· τὸ γυμνάσιον κατηρειπώθη καὶ ὁ νόμος με-

τὰ τοῦ ψηφίσματος ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός.
Ἄλλὰ μετ' αὐτῶν καὶ πόσοι τῶν ὑπογραψάντων !!

Ἄναχωρήσας ὁ Διδότος ἐκ τῶν Κυδωνιῶν οὐδαμῶς ἐπελάθετο τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ γυμνασίου. Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεθύμουν οἱ καθηγαὶ τοῦ Γυμνασίου ὅπως συστήσωσιν αὐτόθι τυπογραφεῖον· ὅθεν ἐπιωφελοῦμενοι ἤδη τῆς φιλίας τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς παρισινῆς τυπογραφίας, ἀπέστειλαν δαπάνη τοῦ φιλοπάτριδος Ἐμμανουὴλ Σαλτέλη τὸν Κωνσταντῖνον Τόμπραν πρῶτον μὲν εἰς Βιέννην, κατόπιν δ' εἰς Παρισίους, ἔνθα ἐν τῷ τυπογραφεῖῳ Διδότου ἐκμαθὼν τὴν τυπογραφικὴν τέχνην ἐπέστρεψεν εἰς Κυδωνίας φέρων πλήρες τυπογραφεῖον (1820). (1) Ἐκτὸς τούτοις ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἐπλούτισε καὶ τὴν ἀξιόλογον βιβλιοθήκην τοῦ Γυμνασίου διὰ πολλῶν βιβλίων.

Αἱ ἐντυπώσεις τῆς μακρᾶς ταύτης περιηγήσεως ἔμειναν πάντοτε ζωραὶ ἢ ἐνθουσιώδης ὑπόδοξι, ἥς ἔτυχεν ἐν ἀπάσαις ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι καὶ νήσοις ὁ φιλέλληνας Γάλλος ἔμεινεν ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

(1) Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Κυδωνιῶν ὁ Τόμπρας μόλις διασώσας τὸ τυπογραφεῖον αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔξετυπώθη ἡ γραμματικὴ καὶ αἱ πτώσεις τοῦ Γρηγορίου Σαρράφη, μετεκόμισεν εἰς Ψαρρὰ, ἔνθα ὁμοῦς δυστυχῶς κατεστράφη. Ὁ Τόμπρας μετέβη ἀκολούθως εἰς Ἰδραν, ὅπως διευθύνῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Δημητρίου ὑψηλάντου μετενεχθὲν μικρὸν τυπογραφεῖον, ἐν ᾧ ἔξετυποῦτο ὁ Φίλος τοῦ Νόμου, ἐκείθεν εἰς Καλάμας μετὰ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ Νικολαΐδου, ὅπου ἔτυποῦτο ἡ Ἑλληνικὴ Σάλπιγξ (1821) ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ Φαρμακίδου. Ἐκείθεν εἰς Ναύπλιον ἔνθα ἔτυποῦτο ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Ῥάλλη ἐκδιδομένη ὁ Ἑλληνικὸς Καθρέπτης (Le miroir Grec) ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ. Ὁ Τόμπρας μετεκόμισε τὸ τυπογραφεῖον του ἀκολούθως καὶ ἀλλαγοῦ.

Ὅτε ἐπεσεφόθη τὴν Χίον, οἱ δύο φίλοι τοῦ Κοραῆ Ῥοδοκανάκης καὶ Ῥάλλης ἐξέφρασαν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα συστήσῃσι τυπογραφεῖον παρὰ τῷ ἀξιολόγῳ τότε γυμνασίῳ τῆς Χίου. Ὁ Διδότος μεταβὰς εἰς Παρισίους συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἀποστολὴν χαρακτήρων καὶ πάντων τῶν ἀναγκαίων μετὰ δύο πιεστηρίων, δυστυχῶς ὅμως καὶ τοῦτο κατεστράφη μετὰ τῆς Χίου. Ὁ Διδότος ἐπλούτισε καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου τῷ 1812, ἥτις ἐπίσης ἐγένετο λεία τῶν φλογῶν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1822. Καὶ τὸ ἐν Μεσσολογίῳ δὲ τυπογραφεῖον συστάν τὸ 1824 καὶ διευθυνόμενον παρὰ Δ. Μεσθέου, ἐν ᾧ ἐξετυποῦτο μέχρι τοῦ 1826 ἡ ἔφημερίς αἰ «Ἑλληνικὰ Χρονικά» περιεῖχε στοιχεῖα ἐκ τοῦ τυπογραφείου Διδότου.

Ἐκτραγείσης τὸ 1821 τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἥτις συνεκίνησε πᾶσαν εὐγενῆ καὶ φιλόμουσον ψυχὴν, ὁ Διδότος συνεκινήθη ἔτι μᾶλλον. Ἀπεσάσισε γὰρ βοηθήσῃ καὶ ὕλικῶς τὴν Ἑλλάδα. Τῆ ἀκαμάτῳ αὐτοῦ ἐνεργείᾳ συνέστη ἐπιτροπὴ πρὸς συναγωγὴν συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Πρὸς τοῦτω δὲ ἐξέδωκε σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον *Souscription en faveur des Grecs*, ἐν ᾧ ἐδημοσίευσεν καὶ τεμάχιον τῆς σπουδαιοτάτης ἐπιστολῆς τοῦ Φενελῶνος :

α' Ἐν εἰρηνικωτέροις καιροῖς, ἔλεγεν ὁ Διδότος ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ, ὅτε τὸ αἷμα τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔρρεεν ὡς χεῖμαρος, ἡ εὐγενὴς καὶ καθαρὰ τοῦ Φενελῶνος ψυχὴ, δὲν ἐφοδῆθη νὰ διακηρύξῃ τὴν γενναίαν ἀγανάκτησιν, ἣν ἐνέπνευσεν αὐτῷ ἡ τύχη τοῦ ἀτυχοῦς τούτου λαοῦ. Ἴδου πῶς ἐκφράζει ταύτην ἐν ἐπιστολῇ ἐν ἣ ἀνήγγελλε τὴν ἰδέαν ὅτι προτίθεται ν' ἀφιερῶθῃ εἰς περιηγήσεις ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

» Ἄπασα ἡ Ἑλλὰς ἀνοίγει εἰς ἐμὲ τὰς ἀγκάλας της, ὁ δὲ σουλτάνος ἐκπεπληγμένος ὀπισθοπορεῖ· ἡ Πελοπόννησος ἀναπνεύει ἐλευθέρως, ἡ δ' Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου ἀναζωογονεῖται· ἡ φωνὴ τοῦ ἀποστόλου ἀκούεται ἔτι

ἐν αὐτῇ. Αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν μετενεχθέντα εἰς τοὺς ὠραίους τούτους τόπους καὶ μεταξὺ τῶν πολυτίμων τούτων ἑρειπίων συνάγονται πρὸς τοῖς περιεργότεροις μνημείοις καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαιότητος. Ζητῶ τὸν Ἄρειον Πάγον, ὅπου ὁ Παῦλος ἀνήγγειλε τοῖς σοφοῖς τοῦ κόσμου τὸν ἄγνωστον Θεόν· ἀλλὰ τὸ ἀνίερρον ἔρχεται μετὰ τὸ ἱερόν· ὅθεν καταβαίνω εἰς τὸν Πειραιᾶ, ὅπου ὁ Σωκράτης διέγραφε τὸ σχέδιον τῆς δημοκρατίας του· ἀναβαίνω εἰς τὴν διπλῆν κορυφὴν τοῦ Παρνασσού, συλλέγω τὰς δάφνας τῶν Δελφῶν, καὶ αἰσθάνομαι τὰς ἡδονὰς τῶν Τεμπῶν.

»Εἶθε τὸ αἶμα τῶν Τούρκων νὰ ἀναμιχθῇ μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν ἐν ταῖς πεδιάδι τοῦ Μαραθῶνος ὅπως καταλίπωσι τὴν Ἑλλάδα ἄσχοληθῇ εἰς τὴν θρησκείαν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν, εἰς τὰς τέχνας, ἧν θεωρεῖται ἡ πατρίς».

Τῆς περιωνύμου φιλελληνικῆς ἐπιτροπῆς πρῶτος ἀνομασθῆ ὁ Τερνῶ, γραμματεὺς δὲ ὁ Διδότος. Οἱ συνδραμόντες εἰς τὴν οὐλάνθρωπον πρόσκλησιν τοῦ Ἀμβροσίου εἰσὶν οὗτοι: Rouchefoucauld-Liancourt, Chateaubriand, οἱ δούκες de Fitz-James, de Choiseul, de Dalberg, de Broglie, οἱ κόμητες Sainte-Aulaire, Mathieu Dumas, Sebastiani, Alexandre de la Borde, de Lasteyrie, Alexandre de Lameth, d' Harcourt, de Stoël, Laffite, Villemain, Benjamin Delessert, Eynard, Lainé de la Ville l'Évêque, André Cottier, καὶ Ternaux ὁ πρεσβύτερος. Ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος προσέφερε τὸ ποσὸν 3,000 φρ. Ὁ Κοραῆς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ἂν κ. Κοραῆς, λέγει ὁ Διδότος οὗτινος τὸ ὄνομα καὶ αἱ ἀρεταὶ εἶναι γνωσταὶ ἐν ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ, ἐπεφορτίσθη νὰ διανείμῃ τοῖς Ἑλλησι τοῖς ἐν Παρισίοις εὐρισκομένοις τὰς βοήθειάς. Τὰ δὲ πλείω θέλουσι χρησιμεύσει ὅπως παράσχωσι τῇ Ἑλλάδι τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων.

Ἔλαι αὐταὶ αἰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐνέργειαι τοῦ Δι-

δότης καὶ τῶν ἄλλων φιλελλήνων ἐστέφθησαν δι' ἐπιτυχίας· ἡ Ἑλλάς ἐκηρύχθη ἐλευθέρα. Ἄλλ' ὁ Διδότος οὐκ ἐπαύσατο συμπαθῶν ὑπὲρ αὐτῆς· ἀείποτε ἐδείκνυτο πρόθυμος ὁσάκις νέοι Ἕλληνες μετέβαινον εἰς Παρισίους ὅπως σπουδάσωσι τὴν τυπογραφικὴν τέχνην. Τῷ 1830, τῇ συστάσει τοῦ πρίγκηπος Μιχαὴλ Σούτσου, ὁ Ἀνδρέας Κορομηλαῶς ἐδιδάχθη ταύτην ἐν τοῖς καταστήμασι Φερμίνου Διδότου, συστήσας ἀκολούθως τυπογραφεῖον ἐν Ἀθήναις, περίφημον καταστάν.

Τῷ 1836 ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὁ Ἀμβρόσιος ἐγένετο διευθυντὴς τῶν τυπογραφικῶν καταστημάτων· τότε δ' ἐδημοσίευσε πολλὰ ἀφορῶντα τὴν Ἑλλάδα συγγράμματα μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται ἡ δημοσίευσις τοῦ Θεσαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (*Thesaurus Græcæ linguæ*) τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου. Τὸ ὀγκωδέστατον τοῦτο λεξικόν, πρὸ τριακασίων περιπτῶν ἐτῶν συγγραφὴν, περιεῖχε πολλὰ ἐσφαλμένα εἴτε ὡς πρὸς τὰς ἐρμηνείας τῶν λέξεων, εἴτε ὡς πρὸς τὰ γράμματα τῶν συγγραφεῶν, ἀναλόγως τῶν μέχρι τοῦδε προῶν τῆς ἐπιστήμης, ἥτοι κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βοασσονᾶ *rudis indigestaque moles*. Οἱ ἀδελφοὶ Διδότου, Ἀμβρόσιος καὶ Γάκινθος, ἀνέλαβον τὴν μεγάλην ταύτην ἐπιχείρησιν· πρὸς τοῦτο προσεκάλεσαν πολλοὺς σοφοὺς Ἑλληνιστὰς, ἐν οἷς τινες συνειργάσθησαν μετὰ πολλοῦ ζήλου ὡς ὁ Ἄστ, ὁ Βοασσονᾶδ, ὁ Κράμερ, ὁ Ἄς, ὁ Ἰωακίμβσιος, ὁ Ὄσᾶν, ὁ Ρόστ, ὁ Σχαίφερος, ὁ Στροῦβ, ὁ Γάφελ καὶ ἄλλοι, ἐν οἷς καὶ ὁ ἡμέτερος Κοραῆς. Τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἔργου ἀνέλαβον οἱ ἀδελφοὶ Δινδόρφοι μετὰ τοῦ Ἄς τῇ συναρωγῇ τοῦ Σίννερ καὶ Φίτζ. Μόνος ὁ Βοασσονᾶδ δεκαπεντακισχιλίας ἐχορήγησε προσθήκας, ὁ δὲ Δύβνερος (1) ἐπεθεώρησε

(1) Φρειδερίκος Δύβνερος σπουδαιότατος ἑλληνιστὴς, ἐγεννήθη τῷ 1802 ἐν τινι κώμῃ τῆς Θουριγγίας, σπουδάζσας ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Γότθας καὶ τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Γοτtingης προσεκλήθη εἰς Παρισίους τῷ 1831 ὅπως

πάντα τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια. Ἡ ἐκτύπωσις τοῦ πρώτου φυλλαδίου ἐγένετο περὶ τὸν Αὐγούστου τοῦ 1831 κατὰ τὸ πρόγραμμα τὸ ἐγκριθέν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας τῇ 29 Μαΐου 1829, τὸ ὅλον ἔργον συνεπληρώθη μόλις τῷ 1865 ἐν 9 τόμοις. «Τὸ λεξικὸν τοῦτο, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ σοφοῦ Egger, (1) ἀληθὲς μνημεῖον ἀπείρων πόνων, συντελεσθὲν μετὰ συνεχεῖς προσπάθειάς ἐξ καὶ τριάκοντα ἑτῶν, ἀποτελεῖσει πάντως ἰδίαν ἐποχὴν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τυπογραφίας, ἅτε πολλῶ ὑπέρχον κατὰ τε τὴν ἀφθονίαν τῶν λέξεων (2) καὶ τὴν ὀρθὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποθέσεων τῆς ἄλλης ἀξιολόγου μετατυπώσεως τοῦ Θεσσαροῦ, ἣν ὁ βιβλιοπώλης Valgry ἐποιήσατο ἐν Ἰαγγλίᾳ (1816—1828)».

Δεύτερον σπουδαιότατον ἔργον τῶν ἀδελφῶν Διδότου, εἶναι ἡ δημοσίευσις τῆς Βιβλιοθήκης τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων τὸ κείμενον τῶν ἐν αὐτῇ δημοσιευθέντων συγγραφέων παραβλήθην ἐπισταμένως μετὰ τῶν χειρογράφων συναθεύεται ὑπὸ λατινικῆς με-

συνεργασθῆ εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ λεξικοῦ. Ὁ Dübner ἐβοήθησε μεγάλως τὸν Διδότου, ἀπέθανε δὲ τῷ 1867.

(1) Ἐν τῇ προμνημονευθείσει ἐκθέσει κατὰ μεταφρ. τοῦ κ. Βαλέττα.

(2) «Ἐκάστη σελὶς ἠϋξήθη ἀνὰ εἴκοσι στίχους, καθὼς τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὴν 135 σελίδα τῆς νέας ἐκδόσεως, παραβάλλομένην πρὸς τὴν 130 τῆς παλαιᾶς, ὥστε τὸ ποσὸν τοῦτο πολλαπλασιαζόμενον, ἐπὶ τῶν 1454 σελίδων τῆς πρώτης ἐκδόσεως, φέρει 29,400 περιπλέον στίχους, ἐννέα δηλονότι τυπογραφικὰ φύλλα, τὰ ὅποια, προστιθέμενα εἰς τὰ ὀκτῶ (91—100), καθ' ἃ φαίνεται πλεονάζουσα ἡ δευτέρα ἐκδοσις, ἀποτελεῖ 17 φύλλα, χωρὶς τῶν προστεθησομένων κατόπιν». Σ. Βυζάντιος ἐν τοῖς Προλεγομ. τοῦ Λεξ.

ταφράσεως καὶ σχολίων. Ἡ δημοσίευσίς τῆς διδοτείου βιβλιοθήκης ἀρξαμένη τῷ 1837 περιέχει ἅπαντας σχεδὸν τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς καὶ τεμάχια ἀπολεσθέντων οἱ ἐν αὐτῇ συνεργασθέντες ἦσαν οἱ ἀξιολογώτεροι τῆς ἐποχῆς φιλόλογοι, ἐν οἷς ὁ C. Müller, ὁ Mullach, ὁ Bothe, ὁ Meineke, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ πάντων ὁ προφρηθεὶς Dübner. Τὰ δύο μεγάλα ταῦτα ἔργα ἐπηνέθησαν δικαίως καὶ ἐπαινοῦνται παρ' ἁπάντων.

Ἐκτὸς τούτων ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἐδημοσίευσεν καὶ ἄλλα ἔργα ἀφορῶντα τὴν Ἑλλάδα. Τὰς σημειώσεις περιηγήσεως ἐν τῇ Ἀνατολῇ (εἰς 8ον 1826), ὧν ὅμως δυστυχῶς μόνον τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη μέρος, τοῦ ἐτέρου ἀνευρεθέντος ἐν τοῖς χειρογράφοις αὐτοῦ καὶ ἐκδόθησομένου, πιστευόμενον προσεχῶς. Τὸ CXLIV κεφάλαιον τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα περιηγήσεως τοῦ Rouqueville, πραγματευόμενον περὶ Λακωνίας καὶ Σπάρτης. Μετάφρασιν τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου, σημειώσεων καὶ ἀναλυτικοῦ πίνακος (1833) τῆς μετάφρασεως ταύτης ἐπεχείρησε δευτέραν ἔκδοσιν, ἧς ἐδημοσίευσεν μόνον τὸν Α' τόμον τῷ 1872. Τὴν βιογραφίαν τοῦ Θουκυδίδου, ἣν προέταξε τῆς κατὰ πάντα λόγον σπουδαιοτάτης ταύτης ἐκδόσεως ἐδημοσίευσεν καὶ ἐν τῇ νέᾳ γενικῇ βιογραφίᾳ. Σημείωσιν περὶ τοῦ Ἀνακρέοντος, προταχθεῖσαν τῆς ἐμμέτρου μετάφρασεως τῶν ᾠδῶν τοῦ ποιητοῦ τούτου, ἧς δημοσιευθεῖσα τῷ 1863 (16ον μικρὸν) περιέχει καὶ φωτογραφήματα κατὰ τὰ σχέδια τοῦ Girodet. Περὶ τῆς τιμῆς τοῦ χαρτοῦ ἐν τῇ ἀρχαιότητι (*le prix du papier dans l'antiquité*), ὅπερ εἶναι ἀπάντησις πρὸς τὸν κ. Egger. Τελευταῖον δὲ τὸ περὶ τοῦ Ἀλδοῦ Μανουτίου καὶ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνισμοῦ (*Aldo Manouce et l'hellenisme à Venise*) πραγματευόμενον περὶ τοῦ ἀξιολογητάτου τούτου τυπογράφου καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ συστάσεως Νεακαδμίας.

ἐπίσης ἐν αὐτῷ γίνεται λόγος περὶ τῶν εἰς Ἰταλίαν προσφυγόντων Ἑλλήνων, ἰδίᾳ δὲ περὶ τοῦ Μουσούρου, δημοσιεύων πρὸς τούτοις καὶ μέρος τῆς ἀνεκδότου ἀλληλογραφίας τῶν ἀνδρῶν τούτων ὡς καὶ εἰκόνας καὶ πανομοιότυπα γραφῆς. Ἐν τῷ σπουδαιότατῳ τούτῳ συγγράμματι, ποιούμενος λόγον περὶ τῶν Ἑλλήνων ἀναμιμνήσκειται καὶ τῆς εἰς τὴν Ἀνατολὴν περιουσίας του· ἀναμιμνήσκειται ὅτι διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων ἐκρύβη μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν εἰς ὑπόγειον ἐνθα ἀπήγγελλε στίχους ἐκ τῆς Ἑκάβης τοῦ Εὐριπίδου· ἀναμιμνήσκειται ὅτι μαθὼν τὴν γέννησιν οἰοῦ τῆς ἀδελφῆς του ἐφύτευσε δένδρον ἐν τῷ κήπῳ τοῦ γυμνασίου, εὐλογηθὲν ἐνώπιον τῶν καθηγητῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων παπάδων.

Πλὴν τῶν συγγραμμάτων τούτων ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἐδημοσίευσε καὶ τὰ ἑξῆς:

L'imprimerie, la librairie, la papeterie et l'Exposition universelle (ἡ τυπογραφία, ἡ βιβλιοπωλία, ἡ χαρτοποιία ἐν τῇ γενικῇ ἐκθέσει) τοῦ 1851 ἐν Λονδίῳ.

Rapport du XVII jury (ἀναφορὰ ἐν τῷ 12' συνεδρίῳ τῶν ἐνόρκων) παρουσιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ Α. Διδότου (Παρίσιον, 1854).

Essai sur la Typographie (δοκίμιον περὶ τυπογραφίας) ἀπόσπασμα τοῦ Κ5' τόμου τῆς νεωτέρας ἐγκυκλοπαιδείας (1852 εἰς δον 405 σελ.).

Les Aldes et les Estiennes (οἱ Ἀλδοὶ καὶ οἱ Στέφανοι) ἀποσπάσματα τῆς γενικῆς Βιογραφίας (τεύχη 2 εἰς δον).

Observations sur la propriété littéraire et artistique (παρατηρήσεις περὶ τῆς ἰδιότητος τῆς φιλολογίας καὶ καλλιτεχνίας) 1862 εἰς δον.

Étude sur la vie et les œuvres de Jean, sire de Joinville (Μελέτη περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἰωάννου σὶρ δὲ Ζοανβίλ) ἔκδοσις 5ῃ μετὰ 6 εἰκόνας καὶ τοῦ Πιστεύου τοῦ Ζοανβίλ, πανομοιότυπου χειρο-

γράφου, ὃν προηγεῖται διατριβὴ 1870 τομ. 2 εἰς 8ον.

Missel du Juvenal des Ursins (Ἡ λειτουργία τοῦ Ἰουβενάλιου τῶν Οὐρσίνων) 1861 εἰς 8ον.

Essai typographique et bibliographique sur l'histoire de la gravure sur bois (δοκίμιον τυπογραφικὸν καὶ βιβλιογραφικὸν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ξυλογραφίας) 1863.

Catalogue raisonné des livres de la bibliothèque de M. Firmin Didot (κατάλογος ἀναλυτικὸς τῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ κ. Φ. Δ.) 1ον τεύχος 1867.

Essai de classification méthodique et synoptique des romans de chevalerie (δοκίμιον περὶ μεθοδικῆς καὶ συνοπτικῆς κατατάξεως τῶν μυθιστοριῶν τοῦ ἵπποτισμοῦ) ἐκδεδομένων καὶ ἀνεκδότων 1850.

Des apocalypses figurées (περὶ μεταφορικῶν ἀποκαλύψεων) χειρογράφου καὶ ἐξυλογραφημένου 1870.

Observations sur l'orthographe française (παρατηρήσεις περὶ γαλλικῆς ὀρθογραφίας) μετὰ ἱστορικῆς ἐκθέσεως τῶν γνώμων καὶ τῶν συστημάτων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀπὸ τοῦ 1527 μέχρι τοῦδε. Ἀπ' ἐκδόσεως 1867. ἔκδ. Βα ἐπιθεωρημένη καὶ ἐπηυξημένη 1868.

Observation sur l'écrit intitulé: Programme officiel de la nouvelle orthographe (παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ τιτλοφορουμένου: ἐπίσημον πρόγραμμα τῆς νέας ὀρθογραφίας) 1871.

Remarques sur les reformes de l'orthographe française (σημειώσεις περὶ τῶν μεταρρυθμίσεων τῆς γαλλικῆς ὀρθογραφίας) 1872.

Étude sur Jean Cousin (Μελέτη περὶ τοῦ Ἰωάννου Κουζίνου) μετὰ σημειώσεων περὶ τοῦ Ἰωάννου Δεκλέρη καὶ τοῦ Πέτρου Βιριότου, μετὰ εἰκόνων τοῦ Κουζίνου καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ γενομένων ὑπ' αὐτοῦ. 1872 εἰς 8ον μετὰ ἄτλαντος.

Ὅλα ταῦτα τὰ συγγράμματα δεικνύουσιν ὅποσον ὁ ἀνὴρ ἐνησχολεῖτο εἰς τὰ γράμματα.

Τῷ 1867 συνιστωμένης ἐν Παρισίοις τῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἑταιρίας (1) ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐδραίωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῆς. Ἀντὶ ὧν τούτων τῶν ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ἀγώνων ὁ Διδότος

(1) Ἡ σπουδαιοτάτη αὕτη ἑταιρία, περὶ ἧς ἐποιήσαμεθα λόγον καὶ ἐν τῷ προεχθεδομένῳ ἡμῶν πονημάτων (σ. 26—7) οὐ παύεται ἐργαζομένη πρὸς προαγωγὴν καὶ διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων τῇ γενναίᾳ συνδρομῇ πλείστων φιλελλήνων μελῶν αὐτῆς· ἐνταῦθα δημοσιεύομεν τὸ ἀπλουστάτον καταστατικὸν τῆς οὐκ ἐν λόγοις ἀλλ' ἐν ἔργοις ἐναδρανομένης ἀξιολογωτάτης ταύτης ἑταιρίας :

Ἄρθρ. 1. Ἡ ἑταιρία σύγκειται ἐξ ἑορῆς τοῦ ἀριθμοῦ μελῶν.

Ἄρθρ. 2. Ἡ ἑταιρία συνδρομῇ ὠρίσθη εἰς δέκα φράγκα.

Ἄρθρ. 3. Ἡ παραδοχὴ γίνεται ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἢ ἐν τῷ γραφείῳ ἐπὶ παρουσίᾳ ἑνὸς μέλους.

Ἄρθρ. 4. Ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ σύγκειται ἐκ 50 μελῶν, ὧν τὰ 10 δυνατὸν νὰ ἐκλεχθῶσι καὶ ἐκτὸς τῶν Παρισίων. Ἀντιπροσωπεύει καὶ διευθύνει τὴν ἑταιρίαν.

Ἄρθρ. 5. Ἡ ἑταιρία θέλει συνετέλεσει εἰς τὴν διάδοσιν τῶν καλλιτέρων μεθόδων διδασκαλίας καὶ τὴν δημοσίευσιν τῶν ὠφελιμωτέρων συγγραμμάτων πρὸς γνῶσιν τῆς Ἑλλ. γλώσσης καὶ φιλολογίας.

Ἄρθρ. 6. Θέλει ἀναζωπυρῆσει, δι' ὧν τῶν ἐν χρήσει μέσων, τὸν ζῆλον τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν τῶν ἀποδουομένων εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς. Θέλει ψηφίσει μετάρια καὶ ἀμοιβάς.

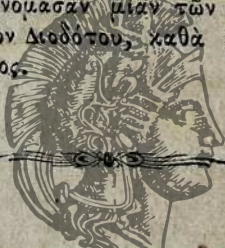
Ἄρθρ. 7. Θέλει προτείνει ἀγωνοθετήματα. Θέλει συνάψει σχέσεις μετὰ τῶν ζέγων Ἑλληνιστῶν.

ἠμείφθη δεόντως. Ἐχρημάτισε βιβλιοπώλης καὶ τυπογράφος τοῦ βασιλέως μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, κατόπιν τῷ 1827 μέλος τῆς ἐμπορικῆς βουλῆς, τῷ 1832 τοῦ συμβουλίου τῆς βιομηχανίας, τῷ 1848 τοῦ γενικοῦ συμβουλίου τοῦ Σηκουάνα καὶ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου μέχρι τῆς πτώσεως τῆς βασιλείας. Ἐλαβε μέρος ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν ἐνόρκων, ἐν ταῖς ἐθνικαῖς βιομηχανικαῖς ἐκθέσεσι τοῦ 1844 καὶ 1849, ἐν ταῖς παγκοσμίαις ἐκθέσεσι τοῦ Λονδίνου (1851) καὶ τῶν Παρισίων (1855) καὶ ἐν ἀπάσαις ταύταις ἔλαβε τὸ χρυσοῦν μετάλλιον. Τῷ 1825 λαβὼν τὸν σταυρὸν τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς, ὠνομάσθη κατόπιν (1855) ἀξιωματικὸς αὐτῆς καὶ διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ ὡς τυπογράφος τοῦ Πανακαδημείου. Ἦτο ἤδη ἀξιωματικὸς τοῦ Σωτῆρος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἱππότης τῆς ἁγίας Ἄννης τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ μεγαλειτέρα ὁμῶς ἀμοιβή δι' αὐτὸν ἦν ὅτε ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας ἐκάλεσεν αὐτὸν τῷ 1872 ἵνα καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ de Chertier. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦν ἡ εὐτυχεστέρα διὰ τὸν Α. Διδότον· ἐνθυμοῦνται εἰσέτι ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην προσεκάλεσεν πάντας τοὺς τυπογράφους καὶ ἐκδότας τῶν Παρισίων εἰς συμπόσιον, ὅπως πανηγυρίσωσι τὴν πρόοδον τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν καὶ συγχαρῶσιν αὐτὸν ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ τιμῇ. Δυστυχῶς ὁμῶς ἐπὶ μικρὸν ἀπῆλαυσε τῆς χαρᾶς ταύτης· τῇ 22 Φεβρουαρίου 1876 σκληρὰ ἀσθένεια ἀφῆρπασεν αὐτὸν ἐκ τῶν κόλπων τῆς Γαλλίας. Ἐν ταῖς τελευταῖαις στιγμαῖς τοῦ ἐπὶ γῆς βίου ἔδωκε τὰς τελευταίας ὁδηγίας περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν συγγραμμάτων του. Ἀπέθανε λοιπὸν ὁ ἔνδοξος φιλέλλην, ἡ δόξα τῆς γαλλικῆς τυπογραφίας, ἐν δὲ τῇ κηδεῖᾳ αὐτοῦ ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος κ. Δεληγιάννης βαρέως πεπληγμένος τὴν καρδίαν ἐκράτει μίαν τῶν ταινιῶν τοῦ φερέτρου, καὶ μετὰ συγκεκμημένης φωνῆς ἐξέφρασε τὴν λύπην, ἣν ἠσθάνθη ἡ Ἑλ-

ἴλας ἅπασα ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοιοῦτου ἀνδρός. «Τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ, προσέθηκε, θέλει ζωηρῶς αἰσθανθῆ ἡ Ἑλλάς, ὅπου τὸ ὄνομα τοῦ ἐνδόξου τούτου ἀνδρός αἰετοποτε θέλει ἐξεγείρει τὰ αἰσθήματα τῆς ζωηροτέρας εὐγνωμοσύνης».

Πραγματικῶς ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐπεφόρτισεν τὸν κ. Δεληγιάννη μετὰ τινὰς ἡμέρας ὅπως ἐκφράσῃ τῇ οἰκογενεῖᾳ Διδότου τὰ συλλυπητήρια οὐ μόνον τῆς κυβερνήσεως ἀλλὰ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Οἱ Ἕλληνες πρὸ πολλοῦ ἤδη καιροῦ εἶχον ἐκφράσει τὴν πρὸς τὸν Διδότον εὐγνωμοσύνην· ὅτε τῷ 1839 ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἐπεσκεψάτο τὰς Ἀθήνας, οἱ Ἕλληνες ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέξαντο αὐτούς, πρὸς τιμὴν δ' αὐτοῦ ὠνόμασαν μίαν τῶν κυριωτέρων ὁδῶν τῶν Ἀθηνῶν: ὁδὸν Διδότου, καθὰ ἀπεκάλει αὐτὸν ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΕΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ